Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Vocabularius iuris utriusque

[Nürnberg], 4. Sept. 1481

O

urn:nbn:de:bsz:31-319946

Visual Library

principali debitori vel fideiuſſori. ſ numeratio
pecunie large ponit͂ hic ꝓ omni re quã qs nume-
rauit vel ſoluit.

Nummiſma ſm ꝗſdam ē idez qꝺ moneta cur-
rens ⁊ ſpecialis vel eſt idem qꝺ nummus. ſ oli
nummiſma ⁊ aureus ⁊ ſolidus auri idem erãt
vt. C. de vete. l. j. li. xj. ⁊. C. de ſpoꝛ. l. ij. Et in
euangelio Math. ⁊ dicit phus libro. v. ethi. ꝙ
nummiſma factum eſt non ex natura rei ſed ex
lege.

Nũmularius eſt nũmoꝝ numeratoꝛ vel malle
atoꝛ. Quoniam ⁊ ipſe accipit pecuniam ⁊ ero-
gat ſicut campſoꝛ. ⁊ inde facit ſcpturaz ad quã
frequẽter recurritur in dubio. vt ꝑ eam data ⁊
accepta ꝓbent͂. hic etiã argẽtarius dĩ vt ſup̃ de
littera A.

Nummus. i. denarius. de ꝗ di. phus. v. ethi. ꝙ
eſt menſura omnium rez. quia eſt fideiuſſoꝛ no
bis in omni neceſſitate pro qualibet re ꝗ indi-
gemus.

Nunci⁹ ē qui vicem gerit epl͂e. ⁊ q ſine manda-
to ⁊ lr̃is mittit͂. qui eſt velut pica ⁊ organum ⁊
vox dñi mittentis ipſum. ⁊ large quilibz nũci⁹
poteſt dici ꝓcuratoꝛ ſ non econuerſo.

Nuncupatio eſt quaz in cereis tabulis recitat
teſtatoꝛ dicens. ꝙ ħ vult in his cereis tabulis
ꝗ ſcpte ſunt. ita dico. ita lego. ita ꝙ vos mihi ci-
ues teſtimonium ꝑhibeatis.

Nuncupare ē palam nominaꝛ͂ vl' vocare ⁊ ꝯfir-
mare ſm Iſi. li. v. Re. j. teſtamẽtum nuncupa
tiuum.

Nunꝗ͂ qñꝗȝ idem ē ꝙ raro. j. q. j. nunꝗ͂.

Nundine ſunt generale foruz ad qꝺ vndiꝗȝ ho-
mines ꝯfluunt ⁊ concurrunt.

Nuptie ſunt matrimonium. vel viri ⁊ mulieris
coniunctio. indiuiduam vite ꝯſuetudinem reti-
nens. diuini ⁊ humani iuris ꝯmunicatio. xxx.
q. v. nullum. Et dicuntur nuptie ex eo. q2 nubẽ-
tium capita in ſolenni benedictione velabant͂
⁊ quaſi nube coopericbant͂. e. q. nr̃ates. ⁊. c. fe-
mine. Et illud indiuiduã vite ꝯſuetudinẽ. tãtũ
valet ſicut ꝯſortium omnis vite. ⁊ hoc ꝗ̃tum ad
ꝓpoſitum. quia hanc intentionez hr̃e debent vt
ꝑpetuo ſimul manere debeant. ꝗuis p⁹ ꝯtractuz
matrimonij. ante carnalem copulam. poſſit al-
ter altero inuito religionem intrare. Et qñ nu-
ptie ſunt ꝓhibite celebrari. hꝫ͂ in. c. capellanus
de ferijs. Et in hijs verſib9. Aſpiciens veterem
circum qua ſi quis benedicta. Non licet hic. lz
hic. hic non licet. licet hic. hic nõ.

Nuptie ſcꝺe dicuntur omnes ꝗ ſequunt͂ ꝑmas
licet ſint tercie quarte vel quinte ⁊c̃. vt qñ aliqs
nubit alicui p⁹ ꝑmas nuptias. C. e. t. l. ſi qs. §.
tale.

Nurus eſt vxoꝛ filij.

Nunc. no. Archi. lxiij. di. ego ⁊ glo. xxxiij. q. v.
Si adieris ⁊ ſil'r. Clun. de. offi. dele. c. prudenti-
am. §. vj.

O

Obligatio ē iuris vinculum quo neceſſitate
aſtringimur alicui⁹ ſoluende
rei. ſcꝺm noſtre ciuitatis iura
inſti. de obliga. in princi. Et eſt duplex. ci-
uilis ⁊ pretoria. Ciuilis que aut legib9 con-
ſtituta aut certo iure ciuili ꝯprobata ē. Sed ꝑ-
toria eſt quam pretoꝛ ex ſua iuriſdictõe conſti-
tuit. que etiam oneraria vocat͂.

Obtemperare eſt obſequi vel obedire. vel iuſſu
iudicis ꝑparere.

Obaudire eſt quaſi de mente deducere ſm Io-
an. de elect. li. vj. c. fundamenta.

Obſcuritas eſt illa que fit in dictõe. Sed am-
biguitas ꝗ fit in oratione vt no. glo. ij. in. l. ve-
teribus. ff. de pact. verbigratia. vẽdidiſti mihi
fundum. ⁊ dictum eſt accedere ſtichum. non ap
paret de quo ſticho. ergo nõ fit condemnatio in
actione contractus. niſi oſtendatur de quo ſti-
cho venditoꝛ intellexerit. l. ſi in emptoꝛe in prin-
ci. ff. de contrahen. emp. ⁊ vendi. quia ratio di-
ctat actorem probare. ⁊ quia emptoꝛ agit ⁊ ꝓ-
bat de ſticho ſed non de quo: ſtatur reo decla-
ranti obſcuritatem. Ceteris enim paribus reo
fauendum eſt potius ꝙ̃ ⁊c̃. vt in regu. cum ſint.
de re. iuriſ. li. vj. Item ibi vendidi tibi domum
locatam per me cuidam. ⁊ dixi ꝙ penſionem pri
mi anni haberem. ⁊ ſequentium annorum tu
haberes. Et dixi ius pignorum vtrunꝗȝ ſecu-
turum. dicit textus. ius pignorum primo per-
tinet ad me pro penſione primi anni. ⁊ ſi quid
ſuper eſt. tunc pertinet ad te. ⁊ ſic fit interpre-
tatio pro proferente. l. inſulam. ff. de pig. quia
in principali ego mihi prouidi prius retinendo
penſionem priorem. ex quo colligitur ⁊ decla-
ratur obſcuritas que eſt in acceſſione. ⁊ ſigni-
ficatur ꝙ pro illa penſione volui etiam prius
ius pignoris retinere. Item ibi. Si quis ſti-
pulatur decimo kalendas intelligitur de prio-
ribus. l. Eum qui. ff. de ver. obli. Ratio. quia
qua ratione intelligerentur de ſecundis eadem
ratione de tercijs ⁊c̃. ⁊ ſic ſtipulatio reddere-
tur inutilis. Item ibi actoꝛ petit ſtichum in iu-
dicio. ſi reus dicit ſe intellexiſſe de nigro. ⁊
actoꝛ de albo. ſtatur dicto actoris. l. inter ſti-
pulantem. §. j. ff. de verbo. obligatio. Quia a-
ctoꝛ ibi oſtendit de quo intellexerit, ⁊ qui ſibi

debeť. ideo ꝑ eo debet ferri ſententia. Nec debꝫ
reus audiri. q de alio intellexit. qꝛ non ē oneris
impediendi ꝓceſſum iudicij ⁊ iuſticie. nec intēeſt
rei ꝙ ſtatur dicto actoris. cum ꝓbat ſibi deberi
⁊ ſic de alijs.

Obrepere eſt q̄ſi latenter ſubintrare. lxj. diſti.
Nullus inuitus. de cele. miſſa. Nū creatura. ⁊
ca. ne. in agro. in prin. de ſtatu. monach.

Obrepticiū reſcriptū ⁊ obreptō Re. j. ſcptū.

¶ Occupare capiť q̄nq̄ꝫ in mala ⁊ q̄nq̄ꝫ in bona
ſignificatōne. Et ꝓprie mobilia occupāť. ⁊ im-
mobilia inuaduntť. vt in glo. ſup h verbo in. c.
generali. de elect. li. vj. vide concor.

Occultum omnino vt p̄miſſum ē dī qꝛ nulla ra-
tione ꝓbari pōt ⁊ tale vocať ſecretū vel latens.

Occultum pene eſt qd̄ ꝑ paucos ꝓbari pt̄ ⁊ qd̄
pauci ſciūt vide ſup̄ notoriū in generibꝰ ꝓbati-
onum ⁊c̄.

Officium diciť multis modis. Primo miſte-
rium. Scdō obſequiū. Tercio actus pſone cor
rigētis. xxj. q. j. monachus. Quarto plebania.
de ſtatu monacho. Quod dei. Itē aliqñ ſumiť
ꝓ dignitate vel pſonatu. de p̄ben. ad hec. de cle.
non reſi. quia. de conceſ. p̄ben. ca. ij. §. j. Aliqñ
ꝓ litigio. xxj. q. j. de pn̄tiū. in fi. vbi. litigantes
dicunť officium exercere. Itē is cui ꝯmiſſa eſt
diſpenſatio habet officium. Item q hꝫ poteſta-
tem ſecularem ⁊ tabellionatum. Item dī p̄poſi-
tura ſed ꝓprie ē aliud a dignitate ⁊ a pſonatu.
Et dī ſimplex officium. qñ qs hꝫ adminiſtratō
nem aliq̄rū rerū ſine aliq̄ p̄rogatiua in choro
vel capitulo vltra alios ſui ordinis rōne hꝰmōi
officij. Et ſic hꝫ onus annexum ſine honore vel
p̄rogatiua honoris. vt ſindici. ꝓcuratores. ga-
ſtaldi. j. q. iij. Saluator. ꝟ. in nomine. Item vi-
cedn̄s qui hꝫ ep̄atū diſponē dī habere officiuꝫ
lxix. di. §. officium. j. q. j. ſi quis epūs. j. rn̄ſo.
hec ⁊ plura vide per archi. de ꝯſuetu. c. j. in glo.
Et hoc erat contra iura vbi t̄ctat de digtate p-
ſonali ⁊ officio. vt hic dictum eſt. Item officiuꝫ
ſm cardinalem. eſt poteſtas exn̄s i iudice exer-
cendi oīa ea q̄ ptinent ad eiꝰ iuriſdictōꝫ. ⁊ ca-
pitur hic iuriſdictō generaliter vt in cludit oīa
ptinentia ad merū ⁊ mixtū imperiū. Et loqť de
officio iudicis cuiꝰ iuriſdictio officij iudicis ma
ter ē. ſicut obligatio actōnis. Nec ē vera opinio
petri de bellap. ꝙ officium iudicis ē exercitium
vel executio iudicis. quia magis ſtat in habitu
q̄ in actu. Nec ſm opinionē martini. appellari
dꝫ actio cū differūt ſurrogatum ⁊ cui ſurrogať.
inſti. in pn̄. in glo. iiij. Item officium ꝓprie diciť
qd̄ homo debet homini ex natura. vt in. c. cum
in officijs. de teſta.

Officium iudicis ſm gof. eſt poteſtas iudicis a
iure aſſumpta. ⁊ hꝫ locum tam in his q̄ ante iu-
dicium fiunt. q̄ in his que in iudicio occurrunt
facienda. ⁊ implorať loco principalis actionis
cum alia ordinaria actō deficit. vt in. c. fi. de of-
fi. iudi.

Officium iudicis eſt duplex ſcꝫ nobile ⁊ merce-
narium. Nobile ideo appellať quia a ſeipſo int̄
poniť nec a iure actionis ſeu obligationis. vtpu
ta ſi minor petit ſe reſtitui in integꝝ. hoc nō pe-
tit iure obligationis. qꝛ iudex non fuit obligatꝰ
nec iure actionis. ſ; iudicis officium miſericor-
diter imploret ⁊c̄. Mercennarium iudicis offi
cium eſt ſeu ſic appellať. qꝛ deſeruit actioni int̄
tate. puta peto a te. xx. actione mutui. iudicis of
ficium deſeruit mihi hac actione qꝛ ꝯdemnat te
vt reſtituas mihi viginti.

Officioſa dicunť que ꝯtinent pietatem q̄ nulli
obſunt ⁊ alicui ꝓſunt. ſicut a contrario teſtamē-
tum diciť inofficioſum quod eſt contra officiuꝫ
pietatis. di. ix. ſi ad ſcpturas. in glo. j.

Officina eſt quaſi tugurium vel tegmen. quan-
do videlicet palee. i. ſtramina ponunť ſup̄ arbo-
res vt paſtores ſubtus exn̄tes ab ymbribꝫ ꝓ-
tegantur.

Officiales iudices. Re. s. aſſeſſor.

Occaſio differt a cauſa. vt in. c. ſolite. de maio.
⁊ obedi.

Ocium philoſophicum eſt ſtudium. quia pl̄us
ociať quādo ſtudet. Sed ocium vulgare quan-
do vocať ab ope ſuili. Et nota ꝙ ocium eſt tri-
plex. ſcꝫ deſtitutorium quod eſt ribaldoꝝ. qui
apud athenas ſuſpendebanť. ⁊ de hoc diciť ꝙ
ocioſitas ⁊ voluptas arma ſunt hoſtis antiqui
ad miſeras animas capiendas. de renun. niſi
cum p̄dem. §. veꝝ ſi ꝓpter. ergo dicit beatus Je
ro. ad ruſticum monachum in. c. nunq̄. de ꝯſe.
di. v. Semper aliquid opis facito. vt te dyabo-
lus inueniat occupatum. Secundum eſt reſti-
tutorium quando quis caſſauit a labore ⁊ iteꝝ
accedit ad opus. Tercium retributorium qd̄
dať emeritis ⁊ ſenibꝫ.

¶ Oleberus eſt veſtis total'r deaurata ⁊ diciť
ab olon. i. totum. Et differt a veſtibꝫ deauratis
quia illa fiunt in auro optimo quod in vulgari
diciť fuluum. in legibꝫ obriſiatum. illa de quo-
libet auro. licet hec de auro toto ſimiliter in to
tum eſt. ⁊ alia veſtis que habet auꝝ tm̄ in pan-
gadis. vt. C. de olebe. ⁊ aura. li. xj. in rubri.
ſm accur.

Oculus eſt quadruplex. vt no. arch. xxxij. q. v.
nec ſolo.

Olfacere eſt naſum ad culum ponere. ita expo-
nit glo. in ver. olfacit. in. l. agazo. ff. ſi quadru-
pau. ſe. di. Ubi agazo duxit equum ad taber-
nam. qui mule olfecit que calcitrauit ⁊ agazoni
crus fregit ⁊ dī ꝙ ibi dn̄s mule teneť ꝺ paupie.

al's generaliter olfacere eſt odorem odorare.
et odoratus. et ab oratoribꝫ ponitˀ ꝓ ſcire. vt di
cēdo. tanta ſunt in me tua beneficia. vt q̄ bis pa
cto correſpondeā neutiq̄ olfacere poſſum.

¶ Omnino tangit archi. de p̄ben. c. ſi bñficia.
li. vj. et plenius in. c. licet canon. de elec. et glo.
in cle. j. de vi. et ho. cle. et etiā glo. in. c. ſi xp̄s. de
iureiuran.

Omnia ꝯp̄hendit ſingula. nā ſi ep̄s dicat. do ti
bi talem villam ⁊ oīa iura q̄ habeo ibi. ſingula
iura ꝯp̄hendunt. ſ; n̄ intelligitˀ dare decimas ⁊
aliqua iura q̄ ſunt mere ſp̄ualia. qꝛ dictio oīa li
cet ſe extendat ad ſingula. nō tñ ad ea q̄ ſunt pe
nitus nature alterius et iuris. q̄uis ad ea q̄ p̄n
cipaliter transferuntˀ. S; qñ datˀ aliqd qd hꝫ tē
poralia ⁊ ſp̄ualia iura cū oibꝫ ptinētijs ſuis. vt
prebenda habens poſſeſſiones ⁊ decimas: tunc
oīa transferuntˀ ſil'. ſm hoſti. in. c. l'ras. de iure
patrona.

Omologare eſt idem qd ꝯfirmare vl' ratificare
Et ſic dr̄ q̄ arbitriū ſit amologatū. Alij dicunt
emologiare idem qd ꝯſecrare.

¶ Opera eſt diurnū officiū. ſcꝫ qd quis exhibet
alicui ꝑ diem artificialē et nō naturalē. ſicut dr̄
gen̄. j. c. veſpere ⁊ mane dies vnus. Aliqñ ponitˀ
ꝓ breui tp̄is obſequio. vel eſt idē qd obſequiū. dr̄
ergo opera officiū tp̄e limitatū. vt. l. j. ff. d ope.
liber. Limitatio aūt ſtat in diſponentiū volun
tate. qꝛ ꝑ ꝯtrahentes pt̄ limitari maiori vel mi
nori tp̄e puta q̄ dies capiatˀ ad integram vel ad
mediam noctē vel ad veſperā tm̄. qꝛ diſponāt cō
trahētes et erit lex. Idē in teſtatore et qñ aliud
nō apparet. de die artificiali intelligitˀ. qꝛ ad hūc
ꝯmūiter fit relatō. Sed improprie opera accipitˀ
ꝓ reuerētia vel obſequio. vt no. in. §. libertꝰ. l.
ſi nō fortē. ff. eo. ti. et ſic de alijs.

Opinio ſm guil. ē dubia pticularis arbitratio
q̄ a doctoribꝫ alicuius ſciētie auctoritatē habet.
Hec tñ nō eſt p̄ponēda veritati. ſ; ſm Henrˀ. eſt
ꝓbabilis arbitratio doctoꝝ. nō niſi obſtructōe
ſtudentiū in ſcriptis redigenda. Et dicit q̄ hñs
ꝓ ſe opi. docto. in aliq̄ caſu. licet ſuccūbat. tñ au
toritate illius opinionis releuatˀ ⁊ excuſatˀ a cō
dēnatōe expenſaꝝ. Ratō. qꝛ a iure doctor hꝫ au
ctoritatē interp̄tandi ꝓ ſuo videre.

Opinio ꝯmunis ē aliud q̄ fama. nā opinio ꝯmu
nis facit ius. C. de re iudi. l. j. Fama vō nō facit
ius. Itē opinio ꝯmūis ꝓbat. fama vō nō. Item
opinio ꝯmūis differt a notorio. qꝛ opinio ꝯmu
nis ē de longe p̄teritis. q̄ ꝓbari nō pñt de facili.
ſcꝫ ꝑ teſtimoniū viſus ⁊c̄. Sed notoriū ē de pn̄
tibꝫ. vel ꝓxime p̄teritis. q̄ de facili ꝓbari pñt ꝑ
teſtes diuiſim. Et q̄ opīo veritati p̄feratˀ eſt glo
ſa cū ꝯcor. ꝓ ⁊ ꝯ. abundās in iuribꝫ. in. c. nuꝑ.
de biga. ſuꝑ v̄. tanq̄. Concludit tñ ibi q̄ caſuali
vt opinioni potius ſtetˀ q̄ veritati. in fauorē cō
trahentiū teſtamētoꝝ ſentētiaꝝ vel ꝓlis. Al's
regulariter veritas p̄fertˀ opioni. ſm Bern̄. in
glo. iij. in. c. ad audientiā. de ſpon. Etiā veritas
p̄fertˀ auctoritati. l. nemo iudex. C. de ſen. et in
terlo. om. iu. Itē ꝯſuetudini. c. ſi ꝯſuetudinē. cū
ſex. c. ſe. diſ. viij. Ubi dicitˀ. veritas valet et inua
leſcit ieternū. et viuit et obtinet i ſec'la ſec'loꝝ.

Optimates ſunt q̄ſi meliores et ditiores de po
pulo ab opibus dicti.

Oportet aliqñ dicit nccitatē. iij. q. ix. nō oportꝫ.
Aliqñ honeſtatē. Itē oportebit ſignificat tam
pn̄s q̄ futuꝝ. de ver. ſigni. verbū. et no. glo. xxv.
q. j. et glo. iij. c. j. de p̄ſcrip. li. vj. ſuꝑ v̄. oportet.

Opus nouū. Re. ſ. nouū opus. et opus laudat
magiſtrū. C. de ve. iu. enu. l. ij. §. ꝯtra aūt. ſic in
aūt. de monach. §. ſancimꝰ. coll'. j.

¶ Orbus dicitˀ qui ſine liberis eſt vel ſine mri
monio. vt ſupra Celebs.

Oraculū id ē reſponſum. qꝛ precando impetratˀ
. c. ꝑ tuas. de maio. et obe.

Ora ſine aſpiratōe ſignificat finē vel extremita
tem reꝝ. p̄cipue regionū et veſtiū. j. reguꝫ. xxiiij.
Dauid oram p̄ſcidit clamidis ſaulis. ij. q. vij. §.
de his. gen̄. xlij. ad heb. xj. ſm io. an. in cle. ij. de
vi. et ho. cle.

Orphanotrophus eſt orphanoꝝ ⁊ pupilloꝝ tu
tor et adoleſcētiū curator. q eos facultatibus ⁊
pentibꝫ q̄ deſtitutos ſuſcepit alendos.

Orphanotrophiū ē locus in quo talibꝫ alimen
ta admiſtrantˀ. xxiij. q. viij. tributū. §. q̄uis. ⁊ ſpe
cu. i ti. de his q alieno noie in iudicio interueni
unt. vbi ponit qd ſit ꝓcurator. ꝯiūcta pſona de
fenſor. excuſator. ſindicus. yconomꝰ. actor. vi
cedominꝰ. vicecomes. gaſtaldus. tutor. curator
⁊c̄. Et de orphanotropho remittit ad. l. orpha
notrophus. C. de epi. et cle.

Ortus olerarius ē ortus in q̄ olus creſcit.

Ordinarius eſt qui iure ſuo vel principis bene
ficio vniuerſaliter iuriſdictōeꝫ exercere pōt vbi
libet. Itē eſt is cui vniuerſitas cauſaꝝ ꝯmiſſa ē
Uñ ſm ſpe. officiales ep̄oꝝ ordinarij vocantur.
Itē ſm Hoſt. ordinarius iudex eſt q a collegio
eligitˀ ⁊ a ſuꝑiore ꝯfirmatˀ vt electus in rectoreꝫ
q ꝑ ꝯfirmatōem ſortitˀ iuriſdictōem ſicut et ep̄s
in oibꝫ. preter ea que maiorē diſcuſſionē exigūt.
Item ſm ſpe. ordinarꝰ eſt legatus in ꝓuincia
ſuꝑ decretū. Et ſunt duplices. Quidā habēt ad
miniſtratōem vt ep̄i habētes ep̄atus quos actu
regunt. et iſti habent reſtituere in integrū. Alij
ſunt ordinarij nō habentes adminiſtratōem ſed
tm̄ facultatē iudicandi. vt ſm iura ciuilia q̄ ho
norē tm̄ et dignitatem habent ratōne cuius iudi
care poſſunt. ſi q in eos ꝯſenſerint. l. j. ff. de iudi.
Scdm iura canonica ſunt ep̄i renūciātes loco

epali nō dignitati retinētes honorē ſine admini
ſtratōe. de renūcia. niſi cū pridē. de ordi. ab epi.
qui re. epi. c. j. Itē epus cuius epatus oīno de
ſtructus eſſet. q eſſet eps. nullius tñ epatus ſm
goff. in ſum. de in inte. reſtitu.

Originarius. re. s. colonus. Nā originari9. co
lonus et aſcripticius. idē ſunt in re. ſcʒ eiuſdem
ↄditōnis hō. ſʒ ratōne dr̄nt. Nā aſcripticius dr̄
qꝛ ſic aſcriptus eſt terris colēdis. q nō pōt a cul
tura recedere ſine volūtate dn̄i ſui. ſed colonus
qꝛ teneť colē terraʒ. et originarius qꝛ ex origine
ſua adheret glebe. vt. s.

Ordinarij locoꝝ ſunt nō tm̄ epi. ſʒ etiā quicūqʒ
inferiores qui hn̄t inſtitutōem ⁊ deſtitutōem. c.
cū ab eccia ꝝ. de offi. ordi. et. c. iij. §. in ↄferendis
co. ti. li. vj.

Ordinaria onera ſunt illa q̄ ex ↄſtitutōe vel cō
ſuetudine preſtanť. vt q quilibʒ tā fund9 vl' do
mus q̄libet anno tantum debeat p̄ſtare dn̄o ſuo
vel principi. Sed extraordinaria onera ſunt. q̄ ex
curſuʒ ⁊ morē ex inopinato euentu vel caſu ſeu
neceſſitate emergēt inducunť. vt ſi dn̄s velit ma
ritare filiā ſuā vl' guerre imineāt. et ideo a ſuis
ſubditis erigať aliquid.

Oriundus de ciuitate vel loco ⁊c̄. dr̄ is q vl' ibi
vel in vico ciuitatis illius ortus ē. ff. ad muni. l.
Qui ex vico. vl' ſi pater eius inde ↄrit originē
. C. eo. ti. l. aſſumptō. §. filius. et. C. de munici.
et origi. l. j. et. l. filios. li. x. Et nota in. c. vſura
rum. de vſu. in. 6. alienigenas. li. vj.

Pactū vel pactio

dicit a vbo paciſcor. et ſic deſcribi
tur. Eſt ↄſenſus duoꝝ vel pluriū
in idem placitū. ſcʒ ad dandū vel
faciendū aliqd alteri ab altero coꝝ. ff. de pac. l.
. j. §. j. Et dr̄ quaſi de pace factū vel pacis actū.
et poniť ibi in idē placitū. Nā nō fit in eodē ve
ro vel falſo. qꝛ ſi duo vel plures ↄſentiāt in ſʒ ve
ro. ticius eſt hō. vel in ſʒ falſo. ticius eſt aſinus.
nō erit pactū. qꝛ nō eſſʒ obligatoriū. talis em̄ cō
ſenſus neutrū obligat alteri. Itē ſm quoſdā pa
ctū eſt ↄtractus. qꝛ paciſcēdo diuerſas in idē cō
trahimus volūtates. Et capiť qn̄qʒ late, p eo qd
nō tranſit in ↄtractū noiatū. vt venditio ⁊c̄. Et
ſic oīne pactū pōt dici ↄtractus innominat9. vt
tranſactō. do vt des ⁊c̄. Qn̄qʒ ſtricte, p ſimplici
pacto gratis facto. vt, pmitto tibi. x. ⁊c̄. Et ſic a
tranſactōne ⁊ pollicitatōne differt. qꝛ pollicita
tio eſt ſolius offerētis. et aſſignať dr̄ia inter pa
ctū et tranſactōem. qꝛ pactū eſt de re certa. et n̄
litigioſa et gratuita. Tranſactio vō de re incer
ta et litigioſa ⁊ nō gratuita. Et qd ſit pactū ha
bes de ver. ſig. c. pactū. vbi dr̄. Pactū eſt inter
ptes ex pace ↄueniēs ſcriptura. legib9 ac morib9
cōprobata. nā ſepe ad, pbatōem pacti interpo
nitur. ſm glo. ibidem.

Pactoꝝ diuerſa ſunt genera. Nā pactū ↄuentū
dr̄ qd ſub certis verbis et forma factū expreſſuʒ
et redactū ē. verbi ḡ. Nā clarū ē pactū in verbis
qꝛ ſi verba ſunt obligatoria pactū eſt obligato
riū. ſi ſunt liberatoria eſt liberatoriū. ſi exceptō
nis inductiua tūc eſt exceptōnis inductiuuʒ. vt
ſi creditor tradit inſtrumentū debitori. ex ſʒ ſig
nificať pactū liberatoriū factū a creditore debito
ri. vt. l. labeo. ff. de pac. Ratio. qꝛ vt redditō in
ſtrumenti aliqd opeť ſcʒ volūtatē creditoris li
berare volentis debitorē. Sʒ ibi creditor pign9
reddit debitori nō ſignificať liberatō. vt. l. ſe. ff.
eo. ti. qꝛ hec redditio pt̄ aliquid opari ſcʒ ↄferre
vtilitatē debitori in vſu pignoris. ſecus in caſu
precedenti in q̄ nō opať aliud niſi vt dictū ē. ex
quo patet q redditio pignoris nō ſignificat re
miſſionē coꝝ. Itē ſi inſtrumētū debiti repiť pe
nes debitorē. ex ſʒ ſignificať redditō creditoris.
niſi ↄtrariū, pbeť. l. ſi cyrographū. ff. de pigno.
qꝛ inſtrumētū preſumiť ↄueniſſe ad debitorē per
redditōem ⁊ volūtatē creditoris. et ſʒ ſi debitor
eſt extraneus. Si vō familiaris in domo creditoris
ↄuerſans. tūc ſecus. qꝛ p̄ſumiť q faciliter potu
it haberi iſcio creditore. l. vnica. §. ille. C. de la
ti. liber. tol. Itē ſi aliq̄ bona ↄductoris ſunt per
eū infecta illata vel reducta ⁊c̄. Ex ſʒ ↄcluditur
pactū q̄ pignus ↄſtituitur locatori. vt. l. certi iu
ris. C. de loca. et ↄduc. et hoc ex communi mo
do agendi. quo infecta atqʒ illata ſunt locatori
tacite obligata. quia ↄtrahentes videntur ſe re
ferre ad communem modum ſeu morem. Etiaʒ
hoc verum ſimpliciter. nonſoluʒ in predio vrba
no ſed in ruſtico. ſed tunc demum ſunt obligata
ta cū dominus ſcit inuecta ⁊ illata eſſe bona cō
ductoris.

Pactum tacitum dicitur quod in veritate non
eſt expreſſe factuʒ ſed ex aliqua lege ſpeciali. ac
ſi fieret ſtatutū ex caſu habere iubeť. vbi gratia.
Conduxi domū a ſeyo ⁊ res meas intuli. in hoc
caſu res mee illate pro mercede domus debenť
ſeyo. iure hoc ſtatuente vel iubente lege pigno
ri ita eſſe obligate. ac ſi ſpecialiter et expreſſe in
nos concordatum eſſet et conuentū. dato tamen
q non ↄuenienus ⁊ ſuper hoc dixerimus. Vel
ſic. Pactum tacitum dicitur. quod non eſt factū
expreſſe. vt cum conduxi domuʒ non pangendo
de precio dando. iam ſm leges adhuc venit pre
cium dandum. ac ſi paciſcendo ita fuiſſʒ expreſ
Pactum adiectionis in ſum.
diem talem eſt. vt vendo tibi domuʒ ⁊ ſi potero